

Debat: Vil Folketinget øge landbrugsgælden?

Kristeligt Dagblad | 28.10.2014 | Side 11 | 1153 ord | Artikel-id: e4a4e619 | Original artikel

kronik | Landbrugets gæld i Danmark er 350 milliarder kroner, og det er ikke nogen nem opgave at demontere den bombe under landets økonomi, som landbrugsgælden er. Men det vil være uheldigt, hvis Folketinget af ideologiske grunde kommer til at udelukke en rationel måde at gøre det på

af HANS JØRGEN NYGAARD OG OLE FÆRGEMAN

REGERINGEN HAR ET PROBLEM, som den næste regering vil arve. Det er landbrugets gæld på cirka 350 milliarder kroner.

For det beløb kunne man bygge 15 storebæltsbroer eller købe 700 Joint Strike Fighters. Hvis kreditforeninger og banker må opgive at se deres penge igen, vil nogle af dem gå ned, måske en af de store, medmindre staten kan redde dem over skatten. Det bliver vanskeligt, især når renten stiger.

Andre europæiske regeringer har ikke dette problem. Det er et dansk problem, skabt af nogle uforsigtige landmænd, pengeinstitutters og brancheforeningens ikke altid gennemtænkte rådgivning, og mange års landbrugs-og skattepolitik, som har medført vældige stigninger i prisen på jord.

Jordprisernes himmelflugt omsættes til kapitalflugt fra landbruget, når et landbrug sælges til søn eller datter, eller når det handles på anden måde. Næsten halvdelen af landbrugsgælden skyldes ifølge Natur-og Landbrugskommissionen denne "nettolåneoptagelse i forbindelse med ejerskifte".

De seneste danske regeringer har imidlertid været enige med hinanden om, at pengene skal hentes fra danske eller udenlandske aktieselskaber, erhvervsdrivende fonde, kapitalfonde med mere. De skal ikke hentes fra skatteydere.

Idéen har været drøftet igennem mange år, og nu skal den blive til noget. Fødevareministeren sendte sit " forslag til lov om ændring af lov om landbrugsejendomme" til Folketinget den 9. oktober.

Det centrale i forslaget er at sørge for, at landmænd ikke står i vejen for investorer i landbrug. Ja, du har læst rigtigt.

For det første skal små landmænd ikke længere have " fortrinsstilling" til naboens jord, hvis naboen gerne vil sælge den.

Denne fortrinsstilling er den lille landmands sidste bastion, men den lille landmands interesse i at få lidt mere jord, der grænser op til hans egen jord, må ifølge lovforslaget nu ikke stå i vejen for det store aktieselskabs interesse i at købe jord, hvor som helst det kan.

For det andet skal landmanden i et eventuelt aktieselskab ikke længere have bestemmende indflydelse. Antagelsen er, at en investor vil se sig om efter noget andet at sætte sine penge i, hvis ikke han kan bestemme, hvorledes landbrugsbedriften skal drives.

FORSLAGET BYGGER SÅLEDES på forbløffende tillid til, at stort er godt, og at økonomer og jurister er bedre til at lede landbrug end landmænd. Det er taget direkte fra et afsnit i Natur-og

Landbrugskommissionens rapport fra sidste år. Afsnittet hedder " Fjernelse af landbrugslovens barrierer for selskabsdannelse".

Af kommissionens 12 medlemmer var flertallet økonomer eller jurister.

Et enkelt medlem var landmand.

Lovforslaget vil også gøre investering i landbrug mere givtigt og mindre risikofyldt for investorer, end det har været for landmænd. Investeringer vil nemlig kunne ske via holdingselskaber.

Investor vil kunne stifte et holdingselskab, som formelt ejer det landbrug, han har købt. Hvis der skulle være et overskud fra landbrugsbedriften, kan det overføres til holdingselskabet, som kun skal betale selskabsskat af overskuddet.

Holdingselskabet kan derpå fungere som en pengetank, hvorfra investor kan investere i eksempelvis andre landbrugsbedrifter.

Når overskud løbende er blevet overført fra landbrugsbedriften til holdingselskabet, kan investor endvidere undgå at miste den opsparede formue, hvis landbrugsbedriften skulle gå konkurs, fordi et eventuelt erstatningskrav vil forblive i landbrugsbedriften. Kreditorer kan som regel ikke gøre krav gældende hos holdingselskabet.

Tiden vil vise, om den begrænsning af ansvar, som følger af beskyttelse imod erstatningskrav, vil fremme ansvarlig landbrugsdrift.

Vil aktieselskabernes investeringer i dansk landbrug føre til mindre gæld? På kort sigt er svaret selvsagt ja, fordi investeringer er penge, men pengene vil næppe give mere end stakket varme.

Tab af kapital fra landbruget i forbindelse med ejerskifte er den vigtigste årsag til den store landbrugsgæld, og lovforslaget opmuntrer netop til spekulation i stigning og fald i priser på jord, fordi investorers interesse i landbrug først og fremmest er udsigten til at realisere kapitalgevinster. Landbrugsbedriften i sig selv medfører sjældent noget større overskud.

Ledelsen af en udenlandsk kapitalfond eller et dansk aktieselskab, for eksempel en pensionskasse, kan være nok så socialt ansvarlig, men dens primære ansvar er at skabe overskud til selskabets ejere, og den vil sælge gården, hvis jordpriserne stiger så meget, at den kan sikre for eksempel aktionærerne en væsentlig fortjeneste.

Spekulation i jordhandel og risiko for endnu større landbrugsgæld forhindres derfor ikke ved ministerens forslag. I stedet kunne han have valgt at betragte jord, ikke som et spekulationsobjekt, men som den begrænsede ressource, jord vitterligt er.

Ifølge det synspunkt har landmanden ret til det fulde udbytte af sin arbejdsindsats, men han eller hun skal ikke nødvendigvis kunne hverken tjene eller tabe penge på de stigninger eller fald i prisen på jord, som skyldes samfundsudvikling.

Sådanne tanker indgik i udformningen af tidligere jordbrugslovgivning, især i dansk landbrugs storhedstid i begyndelsen af det 20. århundrede, men de er gået i glemmebogen, selv blandt nutidens socialdemokrater og De Radikale.

I betragtning af landbrugsgældens størrelse kunne regeringen med fordel have genovervejet det tilgrundliggende spørgsmål om ejerskab af jord.

I DET MINDSTE kunne regeringen have genoplivet tanken om en statslig jordbrugerfond.

Den har ikke ligget brak så længe som tanken om jord som fællesskabets ejendom. En sådan fond kunne købe fallerede landbrugsejendomme og udstykke og forpagte dem til eksempelvis unge landmænd, der så kunne købe ejendommen af fonden, når de har vist, at de magter opgaven. I modsætning til aktieselskaber og kapitalfonde behøver en jordbrugerfond ikke at se sig om efter fortjeneste ved salg af et landbrug.

Hvorledes en statslig jordbrugerfond kunne se ud, blev beskrevet af et fødevareministerielt udvalg i august 2001.

Udvalget beskrev også, hvorledes selve loven kunne se ud. Efter regeringsskiftet i november samme år blev jordbrugerfonden imidlertid ikke til noget, heller ikke i den udformning, den fik i Enhedslistens forslag til folketingsbeslutning i 2010.

De borgerlige partiers modstand byggede på mistillid til statseje, herunder **KRONIKKEN I MORGEN: Knud Nybroe Rasmussen, tidligere sognepræst: En vision for folkekirken** statseje af jord. I Danmark udgør statsejet jord cirka fem procent af landets areal. I kapitalens højborg, USA, er det omkring 28 procent.

Her i 2014 bør Folketinget (Fødevareudvalget) imidlertid så fordomsfrit som muligt overveje, hvem der bør eje dansk landbrugsjord: landmanden, fællesskabet eller pengemænd fra ind-og udland? Når vi nu igen skal tilføre dansk landbrug mange penge, bør Folketinget især overveje, om Danmark er bedst tjent med penge fra en statslig jordbrugerfond, der som ejer er ansvarlig over for fællesskabet, eller penge fra aktieselskaber og kapitalfonde, der som ejere alene er ansvarlige over for aktionærer og investorer.

Det er ikke nogen nem eller triviell opgave at demontere den bombe under Danmarks økonomi, som landbrugsgælden er. Men det vil være uheldigt, hvis Folketinget af ideologiske grunde kommer til at udelukke en rationel måde at gøre det på og i stedet ophøjer til lov et forslag, som kan indebære endnu større gæld og, i tilgift, mindre ansvarlighed i dansk landbrugsdrift.

Hans Jørgen Nygaard er landmand og formand i Frie Bønder Levende Land, og Ole Færgeman er professor, dr. med. og næstformand i Frie Bønder Levende Land.

Her i 2014 bør Folketinget så fordomsfrit som muligt overveje, hvem der bør eje dansk landbrugsjord: landmanden, fællesskabet eller pengemænd fra ind-og udland?.

Alt materiale i Infomedia er ophavsretligt beskyttet.

Kunden må ikke sælge, videregive, distribuere, gengive eller mangfoldiggøre materiale fra Infomedia uden særlig og skriftlig aftale med Infomedia. Overført (downloadet) materiale skal slettes efter anvendelsen og må ikke indlægges i informations-genfindingsystemer, som for eksempel elektroniske postsystemer, databaser, fælles netværk eller lignende.

Videreformidling

Kunden må foretage videreformidling (ved videreformidling forstås kopiering, distribution via elektronisk post, tilrådighedsstillelse i databaser, på netværk eller lignende) af modtagne overskrift- og indledningsformater inden for kundens egen virksomhed. Al anden videreformidling af materiale fra Infomedia skal aftales skriftligt med Infomedia.